ผลกระทบจากรัฐประหาร 22 พฤษภาคม 2557 ต่อการเคลื่อนไหวของกลุ่ม “ดาวดิน”*

สงกรานต์ รัตน์พลที**
ณัฐกานต์ อัครพงศ์พิศักดิ์***

(วันรับบทความ : 11 มกราคม 2561 /วันแก้ไขบทความ : 18 เมษายน 2561 /วันตอบรับบทความ : 18 เมษายน 2561)

บทคัดย่อ

บทความชิ้นนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะอธิบายผลกระทบจากการรัฐประหารเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 ต่อกลุ่มดาวดินว่ามีการเคลื่อนไหวอย่างไร มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการเคลื่อนไหวหรือไม่อย่างไรเพื่อวิเคราะห์ผลกระทบจากการเข้ามามีอำนาจในการบริหารประเทศของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ต่อการปรับแนวทางการเคลื่อนไหว ยุทธศาสตร์ และยุทธวิธีของกลุ่มดาวดิน การศึกษาชิ้นนี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากสมาชิกกลุ่มดาวดินและเครือข่ายพันธมิตรของกลุ่มดาวดินจำนวน 15 คน ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังการรัฐประหาร 2557 รัฐบาล คสช. ได้ออกกฎหมายและมาตรการต่าง ๆ ทำให้กลุ่มดาวดินลงไปเคลื่อนไหวกับชาวบ้านในพื้นที่และระดมสมาชิกด้วยความยากลำบาก กลุ่มดาวดินจึงจำเป็นต้องปรับรูปแบบการเคลื่อนไหว จากเดิมที่เคยเคลื่อนไหวแบบเผชิญหน้ากับเจ้าหน้าที่ของรัฐมาเป็นรูปแบบของการปฏิบัติการเพื่อแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ในการต่อต้านรัฐบาลเผด็จการ ทั้งนี้ ด้วยสถานการณ์ทางการเมืองที่ปิดจึงส่งผลให้การออกแบบการเคลื่อนไหวของกลุ่มดาวดินจำเป็นต้องมีความรอบครอบและปลอดภัย อย่างไรก็ตาม นอกจากเงื่อนไขจากการออกกฎหมายและมาตรการของรัฐที่มีผลต่อการออกแบบการเคลื่อนไหวของกลุ่มดาวดินแล้ว ยังมีเงื่อนไขภายในกลุ่ม เช่น เงื่อนไขด้านผู้นำ เงื่อนไขโครงสร้างการตัดสินใจ เงื่อนไขกระบวนการเรียนรู้ภายในและความพร้อมของสมาชิก และเงื่อนไขเครือข่ายพันธมิตรและการสร้างพันธมิตร ที่ส่งผลต่อการกำหนดรูปแบบและวิธีการเคลื่อนไหวของกลุ่มดาวดิน

คำสำคัญ : ดาวดิน/ รัฐประหาร 2557/ คสช.

** บทความชิ้นนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท เรื่อง ผลกระทบจากการรัฐประหาร 2557 ต่อการเคลื่อนไหวของกลุ่มดาวดิน*

*** นิสิตหลักสูตรรัฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*

**** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*

The 2014 Coup's Influence in Movements of Dao Din Group

Songkarn Ratpholthi*
Nuttakant Akkarapongpisuk**

(Received Date : Janury11, 2018, Revised Date : April 18, 2018, Accepted Date : April 18, 2018)

Abstract

This article aims to explain how the 2014 coup influenced the movements of the Dao Din Group and how the forms and methods of their activities changed. The effect of the National Council for Peace and Order (NCPO) ruling Thailand has played an important role in modifying the strategies and tactics of the Dao Din Group. As part of this research, in-depth interviews with 15 people from the Dao Din Group and its network were conducted. The study found that after the coup, the establishment and implementation of law and order by the military government obstructed the Dao Din Group's fieldwork with local people and prevented it extending its membership. The Dao Din Group, therefore, shifted the form of its movements from confrontational action to instead taking symbolic action against the dictatorial government. The closed structure in terms of political opportunities has resulted in the Group's activities to be designed in a way so as the members become more wary of its stability. However, aside from above-mentioned factor, there are other factors to consider, such as the Group's leadership, decision-making structure, learning processes and capacity of the members, and its network and network building. These factors have also affected the forms and methods of the Group's movements.

Keywords: Dao Din/ The 2014 Coup/ NCPO

* *M.A. Student, Master of Political Science Program in Politics and Government, College of Politics and Governance, Mahasarakham University*

** *Ph.D., Asst. Prof., Lecturer, College of Politics and Governance, Mahasarakham University*

บทนำ

บทความชิ้นนี้มีความต้องการที่จะศึกษาว่าภายหลังจากการรัฐประหารในปี 2557 กลุ่มดาวดินซึ่งในมุมมองสาธารณะชนนั้นเป็นกลุ่มที่มีจุดยืนที่เห็นต่างกับรัฐประหาร ได้รับผลกระทบอย่างไรและปรับเปลี่ยนทิศทางการเคลื่อนไหวหรือไม่อย่างไรภายใต้การบริหารประเทศของรัฐบาล คสช. ซึ่งกลุ่มดาวดินเป็นกลุ่มที่มีการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องทั้งก่อนและหลังการรัฐประหารในปี 2557 อนึ่ง บริบทของการเคลื่อนไหวของกลุ่มดาวดิน ที่บทความชิ้นนี้มุ่งอธิบายนั้นก็คือ การรัฐประหารที่เกิดขึ้นอย่างมีแบบแผนจากบทบาททางการเมืองของทหาร ซึ่งเป็นกลุ่มอำนาจเก่าแก่ที่มีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไทยมาอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ การรัฐประหารโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เมื่อปี 2557 ได้สร้างผลสะเทือนทางการเมืองหลายประการ เช่น ประกาศใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักรประกาศห้ามบุคคลออกนอกเคหสถานในเวลาที่กำหนด การให้คณะรัฐมนตรีรักษาการสิ้นสุดการปฏิบัติหน้าที่โดยให้อำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีเป็นอำนาจหน้าที่ของหัวหน้า คสช. และให้วุฒิสภาสิ้นสุดลงเช่นกัน และการประกาศห้ามการชุมนุมเกิน 5 คนขึ้นไป แม้ คสช. จะบังคับใช้กฎหมายห้ามการชุมนุม แต่ก็ยังปรากฏว่ามีการแสดงออกถึงการต่อต้านรัฐประหารในเชิงสัญลักษณ์ เช่น การจุดเทียนต้านรัฐประหารของกลุ่มอาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ การชูสามนิ้วอันเป็นสัญลักษณ์ที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่อง “เดอะฮังเกอร์เกมส์” เพื่อสื่อถึงการอารยะขัดขืนและการกดขี่ข่มเหง ซึ่งปรากฏว่าการชูสามนิ้วได้รับความนิยมโดยเฉพาะในเครือข่ายทางสังคม (social network) นอกจากนั้น ยังมีการแสดงออกถึงสัญลักษณ์ที่มีสีสันมากขึ้น เช่น การนัดกินแซนด์วิช การอ่านหนังสือเรื่อง 1984 หรือการเปิดเพลงชาติฝรั่งเศส เป็นต้น (ข่าวสด, 2558, ออนไลน์) ท่ามกลางการเคลื่อนไหวในเชิงสัญลักษณ์ที่ปรากฏขึ้นเป็นระลอก คสช. ได้บังคับใช้กฎหมายที่ส่งผลกระทบต่อการเคลื่อนไหวของกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองและสังคม เช่น การบุกค้นที่อยู่อาศัยของประชาชนผู้เห็นต่างทางการเมือง การควบคุมตัวผู้ที่ออกมาเคลื่อนไหวต่อต้าน หรือวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลรวมไปถึงการประกาศใช้มาตรา 44 ซึ่งมีใจความสำคัญ คือ การให้อำนาจแก่หัวหน้า คสช. ในการระงับยับยั้ง หรือกระทำการใด ๆ ได้ไม่ว่าการกระทำนั้นจะมีผลบังคับในทางนิติบัญญัติ บริหาร หรือตุลาการ ภายใต้เงื่อนไขที่ว่าหัวหน้า คสช. เห็นว่าจำเป็นในการปฏิรูปการส่งเสริมความสามัคคีและความสมานฉันท์ของประชาชนในชาติ หรือเพื่อป้องกัน ระงับ หรือปราบปรามการกระทำอันเป็นการบ่อนทำลายความสงบเรียบร้อยหรือความมั่นคงของชาติ ราชบัลลังก์ เศรษฐกิจของประเทศ หรือราชการแผ่นดิน (ยอดพล เทพสิทธา, 2557, ออนไลน์) ทั้งนี้ การประกาศใช้มาตรา 44 รวมถึงการเรียกรายงานตัวเพื่อปรับทัศนคติยังส่งผลให้นักกิจกรรมและขบวนการทางสังคมในภาคอีสาน เช่น กลุ่มดาวดินต้องเผชิญกับอุปสรรคและข้อจำกัดในการเคลื่อนไหว

ทฤษฎีระดมทรัพยากร (resource mobilization theory)

ทฤษฎีการระดมทรัพยากรเป็นทฤษฎีหนึ่งในการวิเคราะห์การเมืองของขบวนการทางสังคม ที่นักสังคมศาสตร์สหรัฐอเมริกาได้พัฒนาขึ้นในช่วงทศวรรษที่ 1970 โดยหัวใจสำคัญของทฤษฎีการระดมทรัพยากร คือการอธิบายการเกิดและพัฒนาขบวนการทางสังคมไปสู่ความเข้มแข็งตลอดจนความสำเร็จของขบวนการทางสังคม กระบวนการระดมทรัพยากรและยุทธวิธีการเคลื่อนไหวจึงเป็นจุดเน้นสำคัญในการวิเคราะห์ของทฤษฎีระดมทรัพยากร (ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2552) และดังนั้นทฤษฎีระดมทรัพยากรจึงให้ความสนใจต่อประเด็นคำถามในเรื่ององค์กรการเคลื่อนไหวทางสังคม โดยเฉพาะในมิติด้านทรัพยากร ผู้นำ และยุทธวิธีการเคลื่อนไหว รวมทั้งการวิเคราะห์โครงสร้างโอกาสทางการเมืองที่เอื้อหรือเป็นอุปสรรคขัดขวางปฏิบัติการของขบวนการทางสังคม (ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2552, น. 67-68)

ในแง่ของบทบาทของผู้นำนั้น ได้แก่ การสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมเป็นผู้ตัดสินใจเพื่อดำเนินงานและการใช้ยุทธวิธี การสร้างเครือข่ายพันธมิตรและการสร้างพันธมิตร

องค์กรการเคลื่อนไหว หมายถึง องค์กรที่มีลักษณะซับซ้อน เป็นทางการ และมีจุดหมายที่ชัดเจน ที่ทำหน้าที่ขับเคลื่อนเพื่อให้บรรลุจุดหมายของขบวนการ ได้แก่ การรวบรวมสมาชิกและทรัพยากร เช่น เงิน แรงงาน ความสมานฉันท์ สร้างกิจกรรม ปรับเป้าหมายและยุทธวิธีให้เหมาะสมกับสถานการณ์

ยุทธวิธีการเคลื่อนไหว คือ วิธีการเคลื่อนไหวเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ได้แก่ การระดมมวลชนและผู้สนับสนุน การสร้างอัตลักษณ์ร่วม การแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ การประนีประนอมระหว่างรัฐทุน และนักพัฒนาเอกชน การเคลื่อนไหวเฉพาะหน้าเป็นบางกรณี และการขัดขวางท้าทายระบบปกติ

โครงสร้างโอกาสทางการเมือง หมายถึง การใช้ช่องทางทางการเมืองแบบปกติ และการใช้ช่องทางทางการเมืองแบบปิด

จากที่กล่าวมาข้างต้นทฤษฎีการระดมทรัพยากรให้ความสำคัญกับมิติต่างๆ ได้แก่ มิติด้านยุทธวิธีการต่อสู้ ยุทธวิธีการระดมผู้สนับสนุน ยุทธวิธีการดึงสาธารณชน บทบาทของแกนนำ กระบวนการเรียนรู้ และความพร้อมของสมาชิก อย่างไรก็ตาม มิติเหล่านี้ยังขาดคำอธิบายในเชิงการเมืองและในเชิงสถาบัน ที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของกลุ่มเคลื่อนไหวหรือขบวนการทางสังคม ประเด็นทั้งสองประเด็นนี้เป็นประเด็นที่ ทฤษฎีกระบวนการทางการเมืองให้ความสนใจ

ทฤษฎีกระบวนการทางการเมือง (political process theory)

ทฤษฎีกระบวนการทางการเมืองพัฒนามาจากฐานการวิเคราะห์ทฤษฎีการระดมทรัพยากรเดิม โดยเป็นการวิเคราะห์เงื่อนไขและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกำเนิด พัฒนาการการเติบโต รวมถึงความสำเร็จและความล้มเหลวในการบรรลุเป้าหมายของขบวนการทางสังคม ทั้งนี้ ทฤษฎีกระบวนการทางการเมืองเห็นว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมส่งผลโดยอ้อมต่อการประกอบสร้าง

สัมพันธภาพทางอำนาจที่ดำรงอยู่ในสังคมขึ้นมาใหม่ โดยส่งผลกระทบต่อขบวนการทางสังคมในลักษณะที่เอื้อให้เกิดหรือเป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนไหวประท้วงทางสังคมมากกว่าจะส่งผลกระทบโดยตรง ทฤษฎีกระบวนการทางการเมืองได้ให้ความสำคัญกับมิติด้านการเมืองและมิติเชิงสถาบัน โดยอธิบายว่าขบวนการทางสังคมนั้นถูกกำหนดรูปแบบโดยชุดของข้อจำกัดและโอกาสทางการเมือง อย่างไรก็ตาม โอกาสทางการเมืองที่เอื้อหรือเป็นอุปสรรคต่อขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมนี้นอกจากจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมแล้ว ขบวนการทางสังคมยังสามารถสร้างโอกาสทางการเมืองขึ้นเองได้จากการเคลื่อนไหวต่อสู้และสามารถส่งต่อให้กับขบวนการทางสังคมอื่นๆอีกด้วย (ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2552, น. 93-94)

ทฤษฎีกระบวนการทางการเมืองเน้นไปที่ปัจจัยสำคัญที่นำมาซึ่งการก่อกำเนิด พัฒนาการ ความเข้มแข็ง-อ่อนแอ ความก้าวหน้า-ถดถอย ความสำเร็จ-ล้มเหลว และการสร้างผลสะเทือนของขบวนการทางสังคม ปัจจัยดังกล่าวรวมถึงระดับความพร้อม โอกาสทางการเมือง และฝ่ายต่อต้านกระบวนการทางสังคม ทั้งนี้ มีงานวิจัยที่มีความเชื่อมโยงกับบทความชิ้นนี้ คือ

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ (2550) ศึกษาเปรียบเทียบกรณีของไทย พม่า อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ โดยธรรมชาติทหารในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มักไม่ระบุว่าจะยึดอำนาจยาวนานหรือจะสถาปนาตนให้เป็นระบบหรือระบอบทางการเมืองอย่างถาวร ทั้งนี้ การแทรกแซงทางการเมืองของทหารมีผู้ร่วมมือร่วมคิดซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็นนักกฎหมายหรือนักนิติศาสตร์ จากข้อสังเกตของ ชาญวิทย์ เกษตรศิริ ผู้ศึกษามุ่งวิเคราะห์การที่ทหารอาศัยเครือข่ายนักกฎหมายและนักนิติศาสตร์ เช่นการออกกฎหมาย ประกาศ หรือคำสั่งที่เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางการเมือง โดยศึกษาว่าการดำเนินการดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อการเคลื่อนไหวของกลุ่มดาวดินอย่างไร

นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2558) มองว่า การเคลื่อนไหวของนักศึกษากลุ่มดาวดิน และนักศึกษากลุ่มอื่นๆหากเป็นการเคลื่อนไหวที่มีคนอยู่เบื้องหลัง การจับกุมคุมขังนักศึกษาและไล่เอาผิดคนที่อยู่เบื้องหลังก็คงทำให้การเคลื่อนไหวซบเซาลง เพราะหาผู้อื่นมาสนับสนุนอยู่เบื้องหลังอีกไม่ได้ แต่การเคลื่อนไหวของนักศึกษากลุ่มดาวดิน และนักศึกษากลุ่มอื่นๆ คือการเคลื่อนไหวของนักศึกษาที่เป็นการกระทำโดยสำนึกอิสระของเขาเองการจับกุมคุมขังนักศึกษาหรือคนที่ถูกกล่าวหาว่าอยู่เบื้องหลัง ไม่ทำให้การเคลื่อนไหวต่อต้านอำนาจเผด็จการอย่างเปิดเผยตรงไปตรงมายุติลงได้ การเคลื่อนไหวครั้งนี้จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่ส่งผลสะเทือนต่อทุกฝ่าย

พัฒนาการการเคลื่อนไหวของกลุ่มดาวดิน

หลายคนอาจสงสัยว่ากลุ่ม “ดาวดิน” ทำอะไรก่อนหน้านี้เพราะก่อนหน้ากลุ่มดาวดินไม่ได้เป็นที่รู้จักในหมู่คนทั่วไปมากนัก แต่ทำไมในช่วงหลังรัฐประหาร ปี พ.ศ. 2557 กลุ่มดาวดินถึงได้มีการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง อันที่จริงกลุ่มดาวดินเป็นกลุ่มนักกิจกรรมในมหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่เริ่ม

ก่อตัวขึ้นเนื่องจากมีความสนใจในประเด็นปัญหาด้านทรัพยากรตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 โดยมีการลงพื้นที่ศึกษาปัญหา และร่วมวางแผนเคลื่อนไหวกับชาวบ้านในพื้นที่ เช่น ปัญหาที่ดิน ปัญหาบ่อก๊าช ปัญหาเหมืองแร่ทองคำ ฯลฯ จะเห็นได้ว่ากลุ่มดาวดินมีการเคลื่อนไหวในด้านทรัพยากรมาก่อนการรัฐประหารถึง 10 ปี แต่สิ่งที่ทำให้กลุ่มดาวดินหันมาเคลื่อนไหวเรียกร้องประชาธิปไตยเนื่องจากได้ร่วมเคลื่อนไหวแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติการร่วมกับชาวบ้านในพื้นที่จึงทำให้กลุ่มได้มีการทบทวนการเคลื่อนไหวที่ผ่านมา และมีการเชื่อมโยงประเด็นได้ว่าเรื่องของสิทธิมนุษยชนเป็นเรื่องทีเชื่อมโยงกับระบอบโครงสร้างทางการเมือง ซึ่งทางกลุ่มมองว่าเป็นเรื่องเดียวกัน จึงเริ่มมีการยกระดับการเคลื่อนไหวไปสู่ระดับประเทศ ในประเด็นสิทธิและเสรีภาพกับประชาธิปไตย

“...กลุ่มดาวดินเป็นกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคมของนักศึกษาที่เชื่อในเรื่องสิทธิและเสรีภาพของความเป็นคนเรื่องสิทธิมนุษยชนซึ่งมันก็มีพัฒนาการของตัวมันเองผ่านการเรียนรู้ ผ่านการปฏิบัติ ผ่านการปะทะ ผ่านการแลกเปลี่ยนซึ่งในยุคแรกๆมันก็จะเป็นในโทนของเรื่องสิทธิในทรัพยากร สิ่งแวดล้อม และสิทธิของนักศึกษา พอได้แลกเปลี่ยนก็เริ่มเชื่อมโยงประเด็นว่าเรื่องของสิทธ์มันก็เชื่อมร้อยกับโครงสร้างทางการเมือง มันก็เป็นเรื่องเดียวกัน คือจากแรกๆเคลื่อนรายประเด็นในพื้นที่ แล้วขยับมาเคลื่อนเรื่องระดับประเทศ เรื่องนักศึกษา เคลื่อนเรื่องการเมือง ซึ่งตอนนี้ก็มองว่า ปัญหาเรื่องสิทธิเสรีภาพเรื่องประชาธิปไตยมันเป็นเรื่องที่เชื่อมโยงกัน...” (วงศกร สารปัง, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2560) จึงทำให้กลุ่มดาวดินมีการเคลื่อนไหวต่อต้านการรัฐประหาร และกลายเป็นประเด็นที่สาธารณะชนสนใจ จึงมักจะได้เห็นข่าวการเคลื่อนไหวของกลุ่มดาวดินตามสื่อต่าง ๆ มากขึ้นในช่วงหลังรัฐประหาร ปี พ.ศ. 2557

กลุ่มดาวดินเริ่มก่อตัวขึ้นในปี 2547 จากการเป็นกลุ่มอิสระที่มีความสนใจในประเด็นปัญหาของสังคม และต้องการศึกษาปัญหาสังคมโดยเดิมทีกลุ่มมีชื่อว่า “กลุ่มเผยแพร่กฎหมายสิทธิมนุษยชนเพื่อสังคม” โดยการเคลื่อนไหวของกลุ่มดาวดินในช่วงต้น จะเน้นประเด็นเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนโดยการลงไปในพื้นที่ในภาคอีสาน ซึ่งประสบปัญหาด้านทรัพยากร เช่น ปัญหาที่ดิน ปัญหาบ่อก๊าซ ปัญหาเหมืองแร่ทองคำ เป็นต้น เพื่อศึกษาข้อมูลและนำข้อมูลที่ได้มาเผยแพร่ในวารสารดาวดินรายเดือน โดยการถ่ายเอกสารเย็บเล่มแบบทำมือ ฉบับละราว ๆ 200 เล่ม เพื่อเผยแพร่ในมหาวิทยาลัย ในยุคเริ่มต้นนี้ รูปแบบการเคลื่อนไหวของกลุ่มดาวดินก็จะเป็นการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูล แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ให้ข้อมูลด้านกฎหมายแก่ชาวบ้าน รวมถึงการร่วมวางแผนการเคลื่อนไหวและร่วมเคลื่อนไหวกับชาวบ้านในพื้นที่ต่าง ๆ “...มีการเคลื่อนไหวประเด็นเกี่ยวกับทรัพยากรที่เป็นพื้นที่เรียนรู้ และสนับสนุน หนุนเสริม พี่น้องชาวบ้านเรื่องกฎหมายซึ่งก็จะเป็นประเด็นด้านทรัพยากรเป็นหลัก...” (วงศกร สารปัง, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2560)

นอกจากนี้ยังได้มีการ จัดวงคุยในมหาวิทยาลัยทุกเดือน เพื่อแลกเปลี่ยนความเห็นกันในหมู่นักศึกษาเกี่ยวกับปัญหาสังคมในด้านต่าง ๆ การระดมสมาชิกและงบประมานในการทำกิจกรรมในช่วงแรก กลุ่มดาวดินไม่ได้มีโครงสร้างหรือระบบสมาชิกที่ชัดเจน แต่ในช่วงหลังมีระบบการรับสมาชิกกลุ่มที่ชัดเจนเนื่องจากทางกลุ่มมีความเห็นว่าการระดมสมาชิกใหม่มีความสำคัญต่อการเคลื่อนไหวของกลุ่ม จึงมีการรับสมาชิกที่เป็นระบบมากขึ้น เช่น มีการลงชื่อ และมีการเปิดรับสมัครสมาชิก

เป้าหมายของกลุ่มในช่วงแรกมี 4 ข้อหลัก คือ (1) ลงพื้นที่ศึกษาเรียนรู้ประเด็นเรื่องการละเมิดสิทธิ์ และ (2) นำปัญหาที่ได้เรียนรู้มาถกเถียงแลกเปลี่ยนกัน (3) นำปัญหาที่ได้เรียนรู้ไปเผยแพร่ต่อสาธารณะ (4) เป็นพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของนักศึกษาและประชาชนโดยอิสระ และต่อสู้เคียงข้างพี่น้องประชาชนผู้ถูกกดขี่ ทั้งนี้สมาชิกมองว่ากลุ่มดาวดินเป็นเพียงกลุ่มนักศึกษากลุ่มเล็ก ๆ ที่มองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม จึงอยากจะนำปัญหาที่ได้พบเจอไปเผยแพร่ให้สาธารณะชนได้รับรู้และร่วมกันแก้ไขปัญหา

จากการศึกษาทฤษฎีการระดมทรัพยากรมีความสอดคล้องกับพัฒนาการการเคลื่อนไหวของกลุ่มดาวดิน กล่าวคือการเคลื่อนไหวของกลุ่มดาวดิน มีการจัดสรรทรัพยากร ไม่ว่าจะเป็น การระดมงบประมานในการทำกิจกรรม การระดมสมาชิก เข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับกลุ่มดาวดิน และยังมีการแบ่งหน้าที่ในการปฏิบัติงานและออกแบบยุทธศาสตร์ ยุทธวิธีในการเคลื่อนไหวที่เหมาะสมกับสถานการณ์ จึงทำให้กลุ่มดาวดินมีการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง

การเคลื่อนไหวของกลุ่มดาวดินเป็นที่รับรู้อย่างจำกัดมาตลอด จนกระทั่งเกิดเหตุการณ์ที่ทำให้กลุ่มดาวดินเป็นที่รู้จักในวงกว้างขึ้น คือ การที่กลุ่มดาวดินได้สวมชุดนักศึกษาเข้ารวมตัวเพื่อป้องกันไม่ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าใช้กำลังในการสลายการชุมนุมของชาวบ้านที่คัดค้านการขอประทานบัตรเมืองทองคำที่บริเวณหน้าวัดโพนทองตำบลนาโป่ง อำเภอเมือง จังหวัดเลย เมื่อวันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2556 โดยการเอาตัวประสานกันเป็นรั้วกั้นไม่ให้ตำรวจเข้าไปถึงกลุ่มชาวบ้าน (Thai PBS, 2558, ออนไลน์) ในปัจจุบันกลุ่มดาวดินเป็นที่รู้จักในหมู่สาธารณะชนอย่างรวดเร็วอย่างยิ่ง หลังจากเหตุการณ์ที่มีนักศึกษาจากกลุ่มดาวดิน 5 คน ชู 3 นิ้ว และใส่เสื้อ “ไม่-เอา-รัฐ-ประ-หาร” ต่อหน้าพลเอกประยุทธ์ จันโอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้ารักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ในระหว่างการลงพื้นที่แก้ปัญหาภัยแล้งให้ชาวจังหวัดขอนแก่น ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2557 และกลุ่มดาวดินยังมีการจัดกิจกรรมเพื่อต่อต้านรัฐประหารอย่างต่อเนื่องเรื่อยมา จนทำให้กลุ่มดาวดินเป็นที่รู้จักในหมู่สาธารณะและทำให้สาธารณะชนติดตามการเคลื่อนไหวการต่อต้านรัฐประหารของกลุ่มดาวดินอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ กลุ่มดาวดินยังเป็นที่รู้จักโดยการเชื่อมโยงกับการเคลื่อนไหวของอดีตสมาชิกกลุ่ม คือ กรณีของนายจตุภัทร์ บุญภัทรรักษา หรือเป็นที่รู้จักกันในนาม “ไผ่ ดาวดิน” ที่ ไผ่ ดาวดิน เคลื่อนไหวคัดค้านรัฐประหารอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่การแจกเอกสารรณรงค์เกี่ยวกับการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2559 ที่ตลาดสดเทศบาลภูเขียว ซึ่งในช่วงที่ถูกคุมตัวไผ่ประท้วงด้วยกา

รอดอาหารเป็นเวลา 10 วัน หลังจากนั้นก็มีคำสั่งอนุญาตให้ประกันตัวโดยใช้วงเงินหนึ่งหมื่นบาทและห้ามเดินทางออกนอกประเทศและห้ามยุ่งเกี่ยวกับการเมือง และต่อมาไผ่ได้ถูกจับในความผิดตามมาตรา112 โดยที่ทางทนายความและครอบครัวของไผ่ได้มีการทำเรื่องขอประกันตัวอยู่เรื่อยๆ แต่ก็ไม่ได้รับอนุญาตให้ประกันตัวจนถึงปัจจุบัน

อนึ่ง แม้ว่ากลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองและสังคมหลายกลุ่มได้ออกมาเคลื่อนไหวคัดค้านการรัฐประหารของคณะ คสช. มากมายหลายกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มนิสิตนักศึกษาในสถาบัน อย่างไรก็ตาม อาจกล่าวได้ว่า กลุ่มที่มีการเคลื่อนไหวที่โดดเด่น ได้รับความสนใจจากสังคมอย่างต่อเนื่องก็คือ “กลุ่มดาวดิน” ในขณะเดียวกัน ทางกลุ่มก็มีการเปลี่ยนแปลงหลายประการตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมา อันเป็นผลกระทบจากการรัฐประหาร 2557

ผลกระทบจากการรัฐประหาร 2557 ต่อภาพลักษณ์ของกลุ่มดาวดิน

ทั้งนี้ เหตุผลที่กลุ่มดาวดินออกมาเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐประหารเนื่องจากสมาชิกมองว่าการรัฐประหาร และการออกกฎหมายหรือคำสั่งของ คสช. เช่น การใช้กฎอัยการศึก การห้ามชุมนุมทางการเมือง และการใช้มาตรา 44 มีลักษณะเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน กลุ่มดาวดินจึงออกมาเคลื่อนไหวเพื่อแสดงจุดยืน เช่น การแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ด้วยการชูสามนิ้วต่อหน้านายกรัฐมนตรี การสวมเสื้อที่มีข้อความ “ไม่-เอา-รัฐ-ประ-หาร” การแจกใบปลิวต่อต้านรัฐประหาร ทำให้สมาชิกบางคนในกลุ่ม ถูกจับและถูกดำเนินคดีในข้อหา ฝ่าฝืนคำสั่งหัวหน้า คสช. ฉบับที่ 3/2558 เรื่องห้ามชุมนุมทางการเมือง และแม้ว่าจะมีสมาชิกบางคนในกลุ่มถูกดำเนินคดี แต่กลุ่มดาวดินก็ยังมีการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง และมีภาพข่าวของกลุ่มดาวดินที่ออกมาแสดงการต่อต้านรัฐบาลที่มาจากการรัฐประหารอยู่เรื่อยๆ การเป็นข่าวในสื่อสาธารณะทำให้คนในสังคมรู้จักกลุ่มดาวดินในมุมมองต่าง ๆ กันซึ่งมีทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับการเคลื่อนไหวของพวกเขา กลุ่มที่ไม่เห็นด้วยให้ความเห็นว่ากลุ่มดาวดินเป็นพวกหัวรุนแรง โดยให้เหตุผลว่านักศึกษาควรจะอยู่ในมหาวิทยาลัยและตั้งใจเรียนหนังสือ (ASTV ผู้จัดการออนไลน์, 2558) แม้จะถูกวิพากษ์วิจารณ์มากมาย กลุ่มดาวดินก็ยังคงเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง ทั้งในเชิงสัญลักษณ์ และการรณรงค์ผ่านทางสื่อออนไลน์ต่าง ๆ การมีภาพลักษณ์ว่าเป็นพวก “หัวรุนแรง” ทำให้กลุ่มดาวดินจึงประสบปัญหาในการหาสมาชิก ยังส่งผลไปยังพื้นที่ประเด็นปัญหาที่กลุ่มดาวดินเกาะติดอยู่ เนื่องจากชาวบ้านในพื้นที่ กลัวว่าจะมีปัญหาเพราะเห็นภาพว่ากลุ่มดาวดินถูกจับในการเคลื่อนไหวทางการเมือง “...เมื่อมีการรัฐประหาร สภาพในพื้นที่ก็เปลี่ยนไป และ สมาชิกเองก็ด้วย บางคนที่ไม่เคยเจอสถานการณ์แบบปิดก็อาจทำให้กลัวและไม่กล้าออกมาเคลื่อนไหว...” (มารุท พายูรวงศ์, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2560) สมาชิกกลุ่มดาวดินบางคนยังถูกผู้ปกครองสั่งห้ามไม่ให้เข้ามาร่วมเคลื่อนไหวและห้ามยุ่งเกี่ยวกับกลุ่มดาวดินเพราะกลัวว่าลูกจะถูกจับและได้รับอันตราย นอกจากผู้ปกครองแล้วก็ยังมีมหาวิทยาลัยที่พยายามควบคุมการเคลื่อนไหว

ของกลุ่มดาวดินโดยการเรียกสมาชิกกลุ่มดาวดินเข้าไปพูดคุยและห้ามไม่ให้เคลื่อนไหวใดๆ ไม่เช่นนั้นจะมีผลต่อการเรียนของสมาชิกกลุ่มได้ การให้ความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยกับ คสช. ทำให้กลุ่มดาวดินต้องเผชิญกับปัญหาในการเคลื่อนไหวจนถึงขั้นมีการยุติการเคลื่อนไหวไปบ้าง

"...กับมหาวิทยาลัยก็ อย่างเรื่องไอ้ไผ่เขาก็ยื้อดึง ไม่ทำเรื่องให้สอบ สำหรับผมมันไม่ค่อยมีปัญหาครับมันอยู่ที่ตัวเรา แต่เราก็ต้องจัดการกับเงื่อนไขที่เขามีให้ได้ เขาก็ใช้วิธีกดดันมาที่คณะ และคณะก็จะเรียกเราเข้าไปคุย ก็มีแบบเรียกพ่อแม่มาคุย ซึ่งใช้ครอบครัวมากดดันใช้เรื่องการเรียนมากดดัน เช่นเคยขู่ว่า ถ้าไม่หยุดจะเอาออก..." (วสันต์ เสตสิทธ์, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2560)

อนึ่ง เมื่อรัฐบาล คสช. ประกาศใช้กฎหมายในการควบคุมการเคลื่อนไหวชุมนุมต่าง ๆ กลุ่มดาวดินมีการเคลื่อนไหวที่ยากลำบากขึ้น จากการถูกเพ่งเล็งจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และการที่สมาชิกกลุ่มบางคนขอเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากที่เคยร่วมเคลื่อนไหวมาเป็นบทบาทในฐานนะแนวร่วมหรือกระทั่งมีสมาชิกบางคนถึงขั้นขอถอนตัวออกจากกลุ่ม สาเหตุอีกประการหนึ่งที่ทำให้สมาชิกกลุ่มดาวดินมีจำนวนลดลง คือการที่มีสมาชิกบางคนถูกจับดำเนินคดี และถูกคุมขัง ซึ่งบางคนมีคดีติดตัวหลายคดีและบางคนก็ยังคงถูกคุมขังอยู่ในขณะนี้ เช่น กรณีของ ไผ่ ดาวดิน และยังมีสมาชิกกลุ่มดาวดินที่ถูกดำเนินคดี และคดียังไม่สิ้นสุดอีกหลายคน เช่น นายพายุ บุญโสภณ ร่วมกับเพื่อนอีก 6 คน ยังถูกดำเนินคดีฐานชุมนุมทางการเมืองฝ่าฝืนคำสั่งหัวหน้า คสช. ฉบับที่ 3/2558 และนายภาณุพงศ์ ศรีธนานุวัฒน์ หรือไนท์ และอีก 13 คนถูกดำเนินคดีในข้อหาร่วมกันขัดคำสั่งหัวหน้า คสช. ซึ่งยังมีสมาชิกกลุ่มดาวดินอีกหลายคนที่ถูกดำเนินคดี และคดีเหล่านี้ยังไม่สิ้นสุด

จากการศึกษาทฤษฎีกระบวนการทางการเมือง (political process theory) มีความเชื่อมโยงกับการศึกษาผลกระทบจากการรัฐประหาร ปี 2557 ต่อการเคลื่อนไหวของกลุ่มดาวดิน โดยชี้ให้เห็นถึงปัจจัยทั้งภายในและภายนอกที่ส่งผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของการเคลื่อนไหว กล่าวคือกลุ่มดาวดินเริ่มมีการเคลื่อนไหวตั้งแต่ ปี 2547 แต่กลุ่มดาวดินยังไม่เป็นที่รู้จักในหมู่สาธารณะชน เนื่องจากกลุ่มดาวดินมีการเคลื่อนไหวเฉพาะรายประเด็นและในพื้นที่ที่เป็นปัญหาเท่านั้น แต่หลังจากมีการรัฐประหารในปี 2557 กลุ่มดาวดินได้ออกมาทำการเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐประหาร เนื่องจากเห็นว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของประชาชน และยังส่งผลกระทบต่อประเด็นปัญหาในพื้นที่ที่กลุ่มดาวดินเกาะติดอยู่ อีกทั้งการรัฐประหารยังเป็นประเด็นที่ประชาชนให้ความสนใจจึงทำให้กลุ่มดาวดินเป็นที่รู้จักในหมู่สาธารณะชนมากยิ่งขึ้น และอาจกล่าวได้ว่าหากไม่มีการรัฐประหารที่นำมาสู่การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเกิดขึ้น การเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มดาวดินอาจไม่เกิดขึ้น และกลุ่มดาวดินยังมีการระดมสมาชิก ระดมงบประมานในการเคลื่อนไหว และยังมีการวางแผนงานโดยการแบ่งหน้าที่ในการทำงานเพื่อให้มีการเคลื่อนไหวได้อย่างต่อเนื่อง

ผลกระทบต่อการเคลื่อนไหวของกลุ่มดาวดิน

"...ตอนนี้กลุ่มมันซบเซาลงก็เป็นส่วนหนึ่งจากกฎหมาย จากมาตรการการของรัฐ และการที่เราจะไปทำกิจกรรมร่วมกับชาวบ้าน ชาวบ้านจะเอาด้วยไหม จะกลัวไหม..." (วสันต์ เสตสิทธ์, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2560)

หนึ่งในสมาชิกกลุ่มดาวดินให้ความเห็นว่า กฎหมายและมาตรการต่างๆของรัฐ ทำให้กลุ่มดาวดินลงไปเคลื่อนไหวกับชาวบ้านในพื้นที่ได้ลำบากยิ่งขึ้น เนื่องจากมีเจ้าหน้าที่ของรัฐคอยควบคุมโดยการติดตามไปในพื้นที่ อีกทั้งชาวบ้านในพื้นที่ก็กลัวและไม่กล้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มดาวดิน เนื่องจากกลัวว่าจะถูกจับ จึงส่งผลให้กลุ่มดาวดินมีความจำเป็นต้องปรับรูปแบบการเคลื่อนไหวในปัจจุบันจากเดิมที่เคยเคลื่อนไหวแบบเผชิญหน้ากับเจ้าหน้าที่ของรัฐ มาเป็นรูปแบบของการปฏิบัติการเพื่อแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ในการต่อต้านรัฐบาลเผด็จการ ซึ่งจำเป็นต้องมีความรอบครอบและรวดเร็ว และจะต้องรอบครอบเพื่อป้องกันไม่ให้ถูกจับกุมท่ามกลางสถานการณ์ทางการเมืองแบบปิด เช่น การติดป้าย การพ่นสี ซึ่งต้องเป็นข้อความที่กระชับและเข้าใจง่าย เช่น แฟลชม็อบ พ่นสี ชูสามนิ้ว การออกแถลงการณ์ และการระดมสมาชิกเพิ่ม

จากการศึกษาทฤษฎีการระดมทรัพยากร มีความสอดคล้องกับการศึกษาความพร้อมของขบวนการเคลื่อนไหวของกลุ่มดาวดิน ที่มีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยพบว่า เงื่อนไขที่มีผลต่อการออกแบบการเคลื่อนไหวของกลุ่มดาวดิน คือ

ประการแรก เงื่อนไขด้านผู้นำ เนื่องจากผู้นำกลุ่มมีประสบการณ์การเคลื่อนไหวต่อสู้มาก่อน และด้วยความที่ผู้นำมีภาวะความเป็นผู้นำและมีความน่าเชื่อถือรวมทั้งมีความอาวุโสกว่า จึงทำให้สมาชิกกลุ่มมีความเห็นคล้อยตามหรือเชื่อมั่นในสิ่งที่ผู้นำเสนอ ดังนั้น รูปแบบการเคลื่อนไหวของกลุ่มดาวดินจึงมีรูปแบบที่ค่อนข้างจะไม่แตกต่างจากขบวนการเคลื่อนไหวอื่น ๆ เท่าใดนัก

"...ถ้าไม่มีพี่ภพก็อาจจะไม่มีกลุ่มมาจนถึงขนาดนี้ แต่มันก็ไม่เสมอไปก็ขึ้นอยู่กับแต่ละรุ่นว่ามีความตื่นตัวแค่ไหน..." (วสันต์ เสตสิทธ์, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2560)

รุ่นพี่มีส่วนสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การที่รุ่นพี่ยังคงแวะเวียนเข้ามาในกลุ่มจะเป็นการดึงให้รุ่นน้องสมาชิกในกลุ่มเข้ามาพบปะพูดคุยและร่วมทำกิจกรรมกับกลุ่มได้มากขึ้นเนื่องจากมีความเคารพในตัวรุ่นพี่และมีความผูกพันกันจึงอยากเข้ามาพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ

ประการที่สอง โครงสร้างการตัดสินใจ รูปแบบโครงสร้างการตัดสินใจของกลุ่มดาวดินจะเป็นโครงสร้างการตัดสินใจแบบรวมศูนย์ กล่าวคือ แม้ว่าสมาชิกจะได้แสดงความคิดเห็นและวิเคราะห์ร่วมกันเพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบและวิธีการเคลื่อนไหวในแต่ละครั้ง แต่สมาชิกที่เป็นผู้นำ/ผู้อาวุโส ที่จบ

การศึกษาไปแล้วแต่ยังมาเข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับกลุ่มดาวดิน ก็ยังคงมีอิทธิพลต่อการออกแบบและตัดสินใจในการเลือกรูปแบบในการเคลื่อนไหวของกลุ่ม เนื่องจาก ผู้นำ/ผู้อาวุโสมีความรู้และประสบการณ์ในการเคลื่อนไหว จึงทำให้สมาชิกเห็นด้วยและมีความเชื่อมั่นกับสิ่งที่ผู้นำ/ผู้อาวุโสเสนอ

ประการที่สาม กระบวนการเรียนรู้ภายในและความพร้อมของสมาชิก พบว่า การเรียนรู้และความพร้อมของสมาชิกที่มีความหลากหลายในกลุ่มทำให้ความพร้อมที่จะทำการเคลื่อนไหวของสมาชิกแต่ละคนมีไม่เท่ากัน ดังนั้น การให้ความสำคัญกับรูปแบบการเคลื่อนไหวแบบท้าทายซึ่งหน้าของกลุ่มดาวดินจึงส่งผลให้สมาชิกบางคนที่ไม่พร้อมที่จะเผชิญหน้ากับเจ้าหน้าที่ของรัฐและไม่เห็นด้วยในการเคลื่อนไหว ถอนตัวออกจากการเคลื่อนไหว ยิ่งไปกว่านั้นการขาดกระบวนการเรียนรู้ภายในกลุ่มทำให้สมาชิกขาดการตระหนักถึงความสำคัญในการรวมกลุ่มเพื่อเคลื่อนไหวต่อสู้เรียกร้องสิทธิของพี่น้องชาวบ้าน และยังส่งผลให้สมาชิกของกลุ่มดาวดินมีจำนวนน้อย

ประการที่สี่ เครือข่ายพันธมิตรและการสร้างพันธมิตร ก่อนการเคลื่อนไหวของกลุ่มดาวดินในแต่ละครั้ง ทางกลุ่มดาวดินมักระดมความคิดเห็นจากสมาชิกเพื่อออกแบบ รูปแบบในการเคลื่อนไหว และประสานงานกับกลุ่มเครือข่ายพันธมิตรเพื่อร่วมกันเสนอความคิดเห็น และร่วมทำการเคลื่อนไหว ซึ่งการออกแบบการเคลื่อนไหวแต่ละครั้ง แม้จะมีการเปิดโอกาสให้กลุ่มพันธมิตร เช่น กลุ่มกิจกรรมของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยขอนแก่นและมหาวิทยาลัยมหาสารคาม กลุ่มแอดนอส จังหวัดเชียงราย กลุ่มประชาธิปไตยใหม่ (NDM) กลุ่ม F.A.N. ได้แสดงความคิดเห็น แต่ก็เป็นการแสดงความคิดเห็นเพียงบางส่วนเท่านั้น เพราะกลุ่มพันธมิตรก็ยังมีความเกรงใจในความเป็นกลุ่มหลักของกลุ่มดาวดิน ดังนั้นถ้ากลุ่มเครือข่ายไม่เห็นด้วยกับการเคลื่อนไหวในครั้งนั้นก็จะส่งสมาชิกมาร่วมเพียงคนหรือสองคนต่อครั้งเท่านั้น เพื่อเป็นการรักษาความสัมพันธ์ของเครือข่ายไว้ และข้อจำกัดที่สำคัญของการเคลื่อนไหวของกลุ่มดาวดิน คือการที่มีเครือข่ายพันธมิตรเข้ามาร่วมเคลื่อนไหวจำนวนน้อย เนื่องจากกลุ่มดาวดินมีรูปแบบการเคลื่อนไหวที่โดยส่วนมากแล้วเป็นการเคลื่อนไหวแบบที่เป็นการท้าทายซึ่งหน้า กล่าวคือโดยส่วนใหญ่เป็นการประจันหน้ากับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังนั้นความเสี่ยงจากการถูกจับกุมก็จะมีมาก จึงทำให้กลุ่มเครือข่ายพันธมิตรบางกลุ่มที่ยังไม่มีความพร้อมในการเคลื่อนไหวแบบท้าทายซึ่งหน้าถอนตัวออกไป

อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางผลกระทบจากสถานการณ์สถานการณ์ทางการเมืองที่มีความตึงเครียด และสมาชิกกลุ่มดาวดินที่เป็นผู้ปฏิบัติงานอยู่ในขณะนี้กลับเห็นถึงความไม่เป็นธรรมในสังคมมากขึ้น และเคลื่อนไหวเรียกร้องประชาธิปไตยมากขึ้น

สรุป

จากการศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการรัฐประหาร ปี 2557 ต่อการเคลื่อนไหวของกลุ่มดาวดิน พบว่า ภายใต้การบริหารประเทศของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) มีการออกกฎหมายต่าง ๆ โดยเฉพาะกฎหมายที่เป็นการควบคุมการเคลื่อนไหวทางการเมือง ส่งผลกระทบต่อกลุ่มดาวดินเป็นอย่างมากในด้านต่าง ๆ อาทิ การที่กลุ่มดาวดินมีภาพลักษณ์เป็นพวกหัวรุนแรง จากการที่สื่อนำเสนอข่าว ที่ถูกจับควบคุมตัว ดำเนินคดีและถูกคุมขังของสมาสิกกลุ่ม อีกทั้งภาพลักษณ์ดังกล่าวทำให้คนในสังคมจำนวนไม่น้อยห้ามลูกหลานของตนเองเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกลุ่มดาว ขณะที่ชาวบ้านที่ประสบความเดือดร้อนในประเด็นทรัพยากรและเคยร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มดาวดินบางส่วนตัดสินใจไม่ร่วมเคลื่อนไหวเนื่องจากมีความหวาดกลัวทหารที่ลงไปในพื้นที่ ในแง่ของโครงสร้างองค์กรพบว่ากลุ่มดาวดินประสบความลำบากอย่างมากในการระดมสมาชิกเพิ่ม เนื่องจากมีภาพลักษณ์ของกลุ่มดาวดินในสื่อคือการเป็นพวกหัวรุนแรงหลังการรัฐประหารปี 2557 การถูกเพ่งเล็งทั้งจากมหาวิทยาลัยและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทำให้สมาชิกกลุ่มดาวดินมีความหวาดระแวงในการดำเนินชีวิตประจำวัน และต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบ วิธีการเคลื่อนไหว วิถีการดำรงชีวิตของสมาชิกกลุ่มอย่างรอบครอบ รวมถึง อนึ่ง ภายใต้โอกาสทางการเมืองที่ปิดกลุ่มดาวดินไม่สามารถเคลื่อนไหวในรูปแบบการเผชิญหน้าได้ดังเดิม โดยได้มีการปรับเปลี่ยนมาเป็นการเคลื่อนไหวเชิงสัญลักษณ์ การออกแถลงการณ์ การทำงานแนวร่วมกับกลุ่มเคลื่อนไหวอื่นๆ และระดมสมาชิกเพิ่ม อย่างไรก็ตามแม้ว่าการออกกฎหมายควบคุมการเคลื่อนไหวต่างๆได้ส่งผลกระทบเป็นอย่างมากต่อกลุ่มดาวดิน แต่เนื่องจากการมีอุดมการณ์และเป้าหมายที่ชัดเจนในการเรียกร้องประชาธิปไตย และสิทธิมนุษยชนของกลุ่มดาวดินจึงทำให้กลุ่มดาวดินยังคงยืนหยัดและมีการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

บรรณานุกรม

ข่าวสด. (2558). *จนท.รวบหนุ่มกินแซนวิช-อ่านหนังสือ1984-เปิดเพลงชาติฝรั่งเศส หน้าห้างดัง*. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ วันที่2 กุมภาพันธ์ 2559, สืบค้นจาก https://www.khaosod.co.th/view_newsonline.php?newsid=TVRRd016UXpORGMxTlE9PQ==[].

คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 3/2558 เรื่องการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคง ของชาติ. (2558, 1 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 132 ตอนที่ 73 ง. 1-3.

ไทยพีบีเอส (Thai PBS). (2556). *บทบาทนักศึกษากลุ่มดาวดิน ในการเคลื่อนไหวเพื่อปกป้องสิ่งแวดล้อมร่วมกับชาวบ้าน*. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2559, สืบค้นจาก http://news.thaipbs.or.th/ content/195448

ASTV. (2558). *ชาวเขาหลวงจี้ผู้ว่าฯเลยตะเด “กลุ่มดาวดิน” พ้นพื้นที่ หลังปุกปั่นชาวบ้านต้าน คสช.* [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2559, สืบค้นจาก http://www2.manger.co.th/Local/ViewNews.aspx? NewsID=9580000073820.

Samuel Finer. (1991). *The Man on Horseback : The Role of the Military in Politics*. New York : Penguin Books. อ้างถึงใน ดุลยภาค ปรีชารัชช. (2558, 30 กรกฎาคม). *บทบาททหารกับการเมืองในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้.* ประชาชาติธุรกิจ, หน้า 12.